

Lovforslag nr. L 49. Fremsat den 24. oktober 1990 af justitsministeren (Engell)

Forslag

til

Lov om ændring af konkursloven

(Postspærring)

§ 1

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 588 af 1. september 1986, som ændret ved lov nr. 384 af 10. juni 1987, lov nr. 387 af 10. juni 1987 og § 18 i lov nr. 389 af 7. juni 1989, indsættes efter § 104:

»§ 104 a. Skifteretten kan, når det anses for at være af betydning for boets behandling, bestemme, at breve og andre forsendelser til skyldneren skal udleveres til midlertidig bestyrer eller kurator (postspærring). Breve og andre forsendelser til en juridisk person, hvis bo er under konkursbehandling, skal altid udleveres til midlertidig bestyrer eller kurator.

Stk. 2. Bestemmelse om postspærring træffes i et retsmøde. Skyldneren skal tilsiges til retsmødet og have lejlighed til at udtale sig i dette. Afgørelsen træffes ved kendelse, hvis skyldneren anmoder herom, eller hvis skyldneren ikke er til stede i retsmødet.

§ 104 b. Er der truffet bestemmelse om postspærring, kan midlertidig bestyrer eller kurator gøre sig bekendt med indholdet af forsendelser, som ikke åbenbart er boet uvedkommende.

Stk. 2. Skyldneren skal have underretning om tid og sted for brevåbning og skal have adgang til at overvære åbningen.

Stk. 3. Forsendelser, som ikke skal indgå i

boet, udleveres eller sendes til skyldneren snarest muligt.

§ 104 c. Postspærring skal ophæves, når betingelserne for dens iværksættelse ikke længere er til stede.

Stk. 2. Skyldneren kan når som helst indbringe spørgsmålet om ophævelse af postspærring for skifteretten. Skifterettens afgørelse træffes ved kendelse.

§ 104 d. Det påhviler post- og telegrafvæsenet, telefonselskaberne og andre tilsvarende offentlige og private virksomheder at medvirke ved gennemførelsen af en bestemmelse om postspærring ved at tilbageholde og udlevere forsendelser m.v.

Stk. 2. Bestemmelsen i retsplejelovens § 178 finder tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at medvirke som nævnt i stk. 1.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1991.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning.

Lovforslaget har til formål at lovregulere spørgsmålet om postspærring under konkurs.

Lovforslaget bygger på en udtalelse, som er afgivet af Justitsministeriets konkurslovudvalg den 30. november 1989. Udtalelsen er medtaget som bilag til lovforslaget. I konkurslovudvalgets udtalelse redegøres for, hvornår post til skyldnere under konkurs efter gældende ret i stedet udleveres til midlertidig bestyrer eller kurator.

På baggrund af den kritik, som praksis har givet anledning til, har udvalget anbefalet, at der indsættes udtrykkelige regler om betingelserne for og administrationen af postspærring i konkursloven. Udvalget har udarbejdet udkast til bestemmelser om betingelserne for postspærring, virkningerne af postspærring og indgrebs varighed.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med konkurslovudvalgets forslag.

2. Gældende regler og praksis.

Ved afsigelsen af konkursdekret over en skyldner, mister denne retten til at råde over sin formue med virkning for boet, jfr. nærmere *konkurslovens* § 29. Efter lovens § 109, stk. 1, tager skifteretten straks (efter at konkursdekretet er afsagt) skyldnerens forretningsbøger og -papirer i sin varetægt og foretager de fornødne skridt til værn mod uberettigede dispositioner over boets ejendom.

Som led i skyldnerens urådighed og skifterettens overtagelse af boet træffer skifteretten sædvanligvis bestemmelse om, at skyldnerens post omadresseres til midlertidig bestyrer eller kurator.

I medfør af § 24 i *postloven*, jf. lovbekendtgørelse nr. 356 af 25. maj 1989, som hører under kommunikationsministeren, er udstedt bekendtgørelse nr. 10 af 5. januar 1989 om benyttelse af Postvæsenet, og på grundlag af denne bekendtgørelse er der udstedt P&T-Håndbogen. Af pkt. 7.3.3. i P&T-Håndbogen fremgår bl.a., at skifteretten tager stilling til udlevering af adresseret post i forbindelse med konkursdekretets afsigelse. Dette gælder både for postforsen-

delse og pengeforsendelser. Skifteretten underretter adresseposthuset om afgørelsen ved at sende en blanket til posthuset om postspærringen.

Det fremgår endvidere af P&T-Håndbogen, at forsendelser, der ved påtegningen 'personlig' eller på anden måde fremtræder som personlig korrespondance, dog altid skal udleveres til skifteretten, der tager stilling til, om forsendelsen (post eller penge) skal indgå i konkursboet, eller om den kan udleveres til skyldneren. Blade og adresseløse forsendelser udleveres til skyldneren, medmindre skifteretten undtagelsesvis har bestemt andet.

En bestemmelse om postspærring har ikke selvstændig betydning i de tilfælde, hvor *skyldneren er et selskab*, idet de styrende organer i et selskab m.v. - bestyrelse og direktion - mister enhver kompetence (senest) ved dekretets afsigelse, og post til selskabet m.v. derfor naturligt tilgår midlertidig bestyrer eller kurator som selskabets kompetente ledelse.

Ved *betalingsstandsning* bevarer den, der er under betalingsstandsning (skyldneren), retten til at råde over sin formue i betalingsstandsningsperioden. I forbindelse med betalingsstandsning beskikker skifteretten dog et tilsyn (normalt en advokat) for skyldneren. Ved betalingsstandsning udleveres forsendelser efter de almindelige regler, medmindre skyldneren og tilsynet i forening meddeler postkontoret andet.

De nævnte regler administreres i *skifterettens praksis* således, at skifteretten samtidig med afsigelsen af konkursdekretet tager stilling til, hvorledes der skal forholdes med post, adresseret til skyldneren. Hvis skyldneren er en erhvervsvirksomhed med en velordnet postmodtagelse, der på betryggende vis kan fortsættes efter konkursen, vil postspærring og omadressering af posten ikke finde sted. Det vil for afgørelsen i det hele være afgørende, hvorledes der mest hensigtsmæssigt kan etableres en sikker ordning, således at de papirer, som er nævnt i konkurslovens § 29 og § 109, og som kommer med posten, vil komme i midlertidig bestyrers eller kurators besiddelse.

Adskillelsen af skyldnerens private post fra post, som har betydning for konkursbehandlingen, foregår

i praksis hos midlertidig bestyrer/kurator. Privat post afleveres, så vidt muligt uåbnet, til skyldneren. Kun i tvivlstilfælde vil kurator åbne post, der kan være privat, for at konstatere, om indholdet er forretningsmæssigt eller privat. Kurator vil herved være forpligtet til at undlade at læse breve af privat indhold, og skulle kurator komme til kendskab om oplysninger af privat art, vil kurator være underkastet tavshedspligt.

I overensstemmelse med almindelige principper for udøvelse af tvangsindgreb vil kurator være forpligtet til at søge ulemperne ved den etablerede postspærring og omadressering af skyldnerens post begrænset mest muligt, såvel hvad angår forsinkelsen af den enkelte forsendelse, som kan videregives til skyldneren, som hvad angår udstrækningen af indgrebet i det hele.

Det er sædvanligt, at en postspærring ophæves, når der er gået en vis længere tid, uden at der tilgæet kurator yderligere oplysninger af betydning for bobehandlingen. I de tilfælde, hvor skyldneren antages at samarbejde loyalt med kurator, vil det ofte blive aftalt, at postspærringen ophæves på et tidligere tidspunkt, hvis registreringsfunktioner, bogholderi, aflæggelse af regnskaber, selvangivelse m.v., fremtræder betryggende.

3. Tidligere drøftelser i Folketinget om postspærring.

Den 4. april 1989 fremsatte medlemmer af Socialistisk Folkepartis folketingsgruppe et forslag til folketingsbeslutning om ændring af reglerne vedrørende postspærring i forbindelse med konkurs og betalingsstandsning (beslutningsforslag nr. B 74).

I bemærkningerne til beslutningsforslaget er det anført, at forslagsstillerne finder praksis betænkelig ud fra almindelige retssikkerhedsbetragtninger, ligesom der henvises til, at der indenfor strafferetsplejen er fastsat klare lovregler for indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Det nævnte beslutningsforslag blev behandlet i Folketinget den 11. april 1989 (Folketingstidende 1988-89, sp. 8572 ff). Under folketingsbehandlingen oplyste justitsministeren, at han havde anmodet Justitsministeriets konkurslovudvalg om en udtalelse om spørgsmålet om postspærring.

Den 2. november 1989 fremsatte medlemmer af Socialistisk Folkepartis folketingsgruppe et helt tilsvarende forslag til folketingsbeslutning om ændring af reglerne vedrørende postspærring i forbindelse med konkurs og betalingsstandsning (beslutningsforslag nr. B 21). Forslaget blev behandlet i Folketinget den 23. november 1989 (Folketingstidende 1989-90, sp. 2256 ff), og forslaget henvistes i den forbindelse til behandling i Folketingets Retsudvalg.

4. Konkurslovudvalgets almindelige overvejelser.

4.1. Konkurs.

Konkurslovudvalget fremhæver i sin udtalelse, at et betydningsfuldt hensyn bag ønsket om og behovet for postspærring har været at sikre, at alle aktiver, som er omfattet af konkursen, bliver inddraget under bobehandlingen. Ganske vist har skyldneren i forbindelse med registreringsforretningen en oplysningspligt, som er strafsanktioneret efter straffeloven, ligesom også skyldnerens efterfølgende udeholdelse af aktiver, der er omfattet af konkursen, vil være strafbar efter straffeloven. Det er imidlertid skifteretternes erfaring, at der rent faktisk i kraft af postspærringen tilgår midlertidig bestyrer/kurator værdiforsendelser- som f.eks. checks- og oplysning om undertiden ikke uvæsentlige aktiver, som midlertidig bestyrer/kurator ikke på anden måde er blevet underrettet om.

Endvidere peger udvalget på, at kurator ved postspærring hyppigt ad den vej bliver sat i besiddelse af væsentlige oplysninger om skyldnerens passiver, hvilket betyder, at kurator kan sende meddelelser om konkursen til de kreditorer, der skriver til skyldneren, jf. konkurslovens § 108, stk. 2, og som kurator ikke på anden måde har fået kendskab til.

Udvalget fremhæver også, at der i kraft af postspærringer ofte vil tilflyde kurator oplysning om dispositioner, der eventuelt er omstødelige, f.eks. ved kurators modtagelse af kreditnotaer eller kontoudtog fra skyldnerens leverandører. Disse oplysninger, som er særdeles betydningsfulde for bobehandlingen, vil ofte ikke kunne komme frem på anden måde, allerede fordi deres betydning ikke erkendes af den, som ikke har den nødvendige indsigt i konkursret.

Det anførte taler efter udvalgets opfattelse med afgørende vægt for at bevare adgangen til postspærring i forbindelse med konkurs.

Udvalget finder imidlertid samtidig, at det må anses for hensigtsmæssigt, at der i konkursloven fastsættes nærmere regler om betingelserne for postspærring, virkningerne af postspærring og indgrebets varighed.

Med hensyn til post stilet til en skyldner under *betalingsstandsning* er der ikke hjemmel i de gældende regler til at træffe bestemmelse om udlevering af skyldnerens adresserede post til en anden. Det kan efter konkurslovudvalgets opfattelse ikke komme på tale at søge en sådan hjemmel tilvejebragt.

Justitsministeriet kan tiltræde konkurslovudvalgets synspunkter og er enig i, at der er behov for en nærmere regulering i konkursloven af adgangen til postspærring.

5. Konkurslovudvalgets overvejelser om den nærmere udformning af lovregler om postspærring.

5.1. Betingelserne for iværksættelse af postspærring.

Udvalget har overvejet, om reglerne i retsplejelovens kapitel 71 om indgreb i meddeleleshemmigheden inden for strafferetsplejen kunne overføres til konkurs.

Postspærring iværksættes imidlertid ikke på grund af mistanke om strafbart forhold fra skyldnerens side, men må som ovenfor omtalt ses som et naturligt led i at sikre, at bobehandlingen afvikles på en for de implicerede hensigtsmæssig måde ved at øge sandsynligheden for, at alle aktiver inddrages under boet, samt at bidrage til, at bostyret bliver bekendt med samtlige fordringshavere og at øge muligheden for, at omstødelige dispositioner afdækkes. Postspærring kan således ikke sidestilles med de straffeprocessuelle indgreb, som reguleres i retsplejelovens kapitel 71.

Det er endvidere karakteristisk, at der ikke på tidspunktet for iværksættelsen af postspærring kan siges noget om, hvilke oplysninger spærringen vil tilføre bostyret.

Udvalget finder, at der på denne baggrund ikke bør opstilles snævre materielle betingelser for postspærring. De nødvendige og for skyldneren afgørende retssikkerhedsgarantier bør etableres ved regler om virkningen af postspærring og ved processuelle bestemmelser om iværksættelsen og den tidsmæssige udstrækning af indgrebet. Bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 71 vil i denne forbindelse kunne være vejledende.

På denne baggrund har udvalget foreslået, at der i konkursloven indsættes en ny § 104 a, hvorefter kompetencen til at træffe bestemmelse om postspærring skal ligge hos skifteretten, der kan træffe sådan bestemmelse, når postspærring anses at være af betydning for boets behandling.

Udvalget fremhæver i denne sammenhæng, at det afgørende herefter vil være, hvorledes der mest hensigtsmæssigt etableres en ordning, der sikrer, at posten kommer i kurators besiddelse. Der kan i denne forbindelse lægges vægt på, om skyldnerens virksomhed er i drift, eller om den har været lukket i et måske længere tidsrum, om skyldnerens forretningsforbindelser og bogføring m.v. i den senere tid har været præget af mangel på styring, om der er oplysninger om, hvorvidt skyldneren har udestående fordringer, og endelig, om der er mistanke om omstødelige dispositioner. I tilfælde, hvor skyldnerens virksomhed er solgt umiddelbart inden konkursen, vil postspærring på virksomhedens adresse dog kunne bevirke betydelige praktiske problemer for virksomheden.

Konkurslovudvalget finder det endvidere hensigtsmæssigt at optage udtrykkelig bestemmelse om

postspærring over for *selskaber*, uanset at det følger af selskabsretlige regler, at forsendelser til selskaber m.v. efter konkursen skal udleveres til midlertidig bestyrer eller kurator. Udvalgets forslag til § 104 a, stk. 1, 2. pkt., indeholder en sådan regel.

Det har hidtil ikke været praksis, at der i forbindelse med omadressering af post for selskaber m.v. er truffet bestemmelse om omadressering af forsendelser til medlemmer af direktion eller bestyrelse, og udvalget kan på baggrund af de hidtidige erfaringer ikke konstatere noget behov for at indføje én bestemmelse herom.

Justitsministeriet er enig med udvalget i disse overvejelser om betingelserne for postspærring, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

5.2. Processuelle regler.

Konkurslovudvalget lægger i sin udtalelse vægt på, at afgørelse om postspærring alene bør kunne træffes i et retsmøde, som skyldneren har været tilsagt til. Udvalget har derfor foreslået en regel i § 104 a, stk. 2, hvorefter afgørelse om postspærring alene bør kunne træffes i et retsmøde, hvortil skyldneren har været tilsagt, og efter at den pågældende har haft lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet. Dette krav er uden videre opfyldt i det altovervejende flertal af tilfælde, hvor afgørelsen træffes i det retsmøde, hvori konkursdekretet afsiges. Det er uden betydning, om skyldneren faktisk er til stede, når afgørelsen træffes, se dog udkastets § 104 a, stk. 2, sidste pkt., om formen for afgørelsen.

I de - som det efter de hidtidige erfaringer må forventes - langt overvejende tilfælde, hvor skyldneren samtykker i postspærring, bør skifterettens beslutning herom tilføres retsbogen. Hvis skyldneren protesterer eller undtagelsesvis ikke er til stede ved afsigelsen af dekretet, træffes afgørelsen ved kendelse.

Justitsministeriet kan tilslutte sig konkurslovudvalgets synspunkter om skyldnerens ret til at være til stede. Det må anses for et naturligt led i de retssikkerhedsgarantier, som bør opstilles for skyldneren, at den pågældende har ret til at være til stede, når skifteretten træffer bestemmelse om postspærring. Lovforslaget er derfor udformet i overensstemmelse med konkurslovudvalgets forslag.

Den foreslåede regel betyder, at afgørelsen enten straks eller senere kan kæres til vedkommende landsret. Kære har ikke opsættende virkning, men skifte- eller landsretten vil kunne beslutte, at kære af skifterettens kendelse skal have opsættende virkning, jf. konkurslovens § 255 sammenholdt med retsplejelovens § 395.

5.3. *Virkningerne af en bestemmelse om postspærring.*

En bestemmelse om postspærring har uden videre virkning for breve, pakker, telegrammer og andre forsendelser, som befordres af postvæsenet eller andre.

Med hensyn til telefax gælder, at midlertid bestyrer eller kurator har adgang til at frakoble skyldnerens telefaxapparat. Meddelelser, som allerede er fremkommet via telefax, vil midlertid bestyrer eller kurator uden videre kunne sætte sig i besiddelse af, og denne vil i kraft af bestemmelsen om postspærring ligeledes have adgang til forsendelser og meddelelser til skyldneren, som befinder sig i telebox eller lignende.

En bestemmelse om postspærring giver ikke i sig selv kurator adgang til at åbne en forsendelse eller gøre sig bekendt med dens indhold. Udvalget foreslår derfor, at der tilvejebringes udtrykkelig hjemmel til, at post, som ikke åbenbart er boet uvedkommende, kan åbnes. Post og andre forsendelser, som åbenbart er boet uvedkommende, skal således uåbnet afleveres til skyldneren. Såfremt kurator beslutter at åbne post, der kan være privat, vil kurator være forpligtet til at undlade at læse breve af privat indhold og vil være underkastet tavshedspligt med hensyn til oplysninger af privat art.

Forsendelser, som efter standsning og eventuel (delvis) gennemlæsning findes at kunne udleveres til skyldneren, skal udleveres snarest muligt, således at den ulempe, som forvoldes for skyldneren ved postspærringen, begrænses mest muligt. Udvalget har fundet det uhensigtsmæssigt at fastsætte en bestemt længstetid for forsinkelsen, men udvalget understreger, at enhver forsinkelse, der ikke er nødvendiggjort af en hensigtsmæssig åbningsprocedure, som også tager hensyn til skyldneren, må betragtes som ugrundet.

Det nævnte forslag om virkningen af postspærring svarer til praksis.

Justitsministeriet er enig med konkurslovudvalget i, at der bør ske en kodificering af retstilstanden som refereret. Den foreslåede nye § 104 b indeholder derfor regler om retsvirkningen af postspærring. Reglerne er udformet i overensstemmelse med udvalgets forslag.

5.4. *Skyldnerens ret til at være til stede ved brevåbning.*

Udvalgets flertal foreslår endvidere indført en ny bestemmelse, hvorefter skyldneren skal have lejlighed til at overvære brevåbningen.

Bestemmelsen indebærer, at skyldneren skal have underretning om tid og sted for brevåbningen. Underretningen kan være generel. Skyldneren skal praktisk have mulighed for at være til stede, men det

er uden betydning for adgangen til at åbne posten, om skyldneren faktisk giver møde.

Et medlem af udvalget finder, at en sådan regel vil være vanskelig at arbejde med i praksis, og foreslår i stedet, at det pålægges kurator at sende skyldneren en fortegnelse over modtaget og åbnet post.

Justitsministeriet er enig i det synspunkt, som udvalgets flertal har anført. Det kan ikke være rimeligt, at kurator skal kunne åbne skyldnerens post, uden at skyldneren har mulighed for at overvære åbningen. Lovforslaget er derfor udformet i overensstemmelse med flertallets indstilling, jf. herved forslaget til § 104 b, stk. 2.

5.5. *Postspærringens varighed.*

Efter almindelige principper for tvangsindgreb er kurator forpligtet til at bringe en postspærring til ophør, når betingelserne for indgrebets iværksættelse ikke længere er til stede, d.v.s. når opretholdelsen ikke længere kan anses for at være af betydning for boets behandling.

For at understrege betydningen heraf foreslås kurators pligt til løbende at overveje, om betingelserne for postspærringen er opfyldt, lovfæstet.

Udvalget har overvejet, om der burde fastsættes en bestemt længstetid for postspærringen med mulighed for forlængelse på kurators anmodning. Udvalget finder imidlertid, at den foreslåede bestemmelse er bedst egnet til at sikre en individuel bedømmelse af postspærringens udstrækning. Endvidere vil en bestemmelse om skønsmæssig adgang til forlængelse af postspærring kun yde en rent formel sikkerhed, idet skifteretten i tiden efter kuratorvalget ikke har den indsigt i boets forhold, som måtte kræves for at kunne udøve et sådant skøn på betryggende måde. Hertil kommer, at det er en almindelig erfaring, at de indberetninger og oversigter m.v., som udfærdiges af bl.a. offentlige myndigheder og pengeinstitutter i forbindelse med årsskiftet, jævnligt er af betydning for boet. Det må derfor antages, at det hyppigt vil være indiceret mindst at udstrække en postspærring til efter det første årsskifte.

Justitsministeriet kan tilslutte sig konkurslovudvalgets synspunkter om postspærringens varighed, og lovforslaget er derfor udformet i overensstemmelse hermed. I forslaget til § 104 c om indgrebets varighed bestemmes det således, at postspærring skal opheves, når betingelserne for at iværksætte postspærring ikke længere er til stede. Det skal i denne forbindelse understreges, at skyldneren efter forslaget når som helst kan indbringe spørgsmålet om ophævelse af en postspærring for skifteretten.

6. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser.

Lovforslaget skønnes ikke at medføre økonomiske eller administrative konsekvenser af væsentlig betydning for det offentlige.

7. Hørte myndigheder m.v.

Justitsministeriets konkurslovudvalgs udtalelse af 30. november 1989 har været til høring hos præsidenterne fra Østre og Vestre landsret, Sø- og Handelsretten, Københavns byret og retterne i Århus, Odense og Aalborg, samt hos Advokatrådet, Den danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet, Skatteministeriet, Den danske Bankforening, Danmarks Sparekasseforening, Handelskammeret, Lønmodtagernes Garantifond og Forbrugerrådet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Om forslaget til ny § 104 a henvises til de almindelige bemærkninger under pkt. 4., 5.1. og 5.2.

I de sædvanligt benyttede tilsigelsespåtegninger er det angivet, at virkningen af, at skyldneren udebliver på trods af lovlig tilsigelse, kan være, at der afsiges konkursdekret, eller at der træffes bestemmelse om, at skyldneren skal fremstilles ved politiets foranstaltning.

Der gives derimod ikke oplysning om de foranstaltninger, der vil blive iværksat i forbindelse med, at der eventuelt afsiges konkursdekret. Efter Justitsministeriets opfattelse må det også anses for unødvendigt i tilsigelsen at nævne, at der vil kunne træffes bestemmelse om postspærring.

Forslaget til ny § 104 b angår retsvirkningen af en bestemmelse om postspærring. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 5.3.

Følgen af den foreslåede regel i § 104 b, stk. 2, vil være, at hvis skyldneren møder og protesterer imod åbningen af (dele af) posten, må kurator vurdere indsigelserne og træffe afgørelse. Kurators åbning af posten mod skyldnerens protest vil kunne indbringes for skifteretten. Skyldnerens protest vil ikke have opsættende virkning, men kurator kan undlade at gennemføre åbningen.

Udkastet til ny § 104 c fastsætter regler om varigheden af en postspærring. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 5.5.

Den foreslåede nye § 104 d fastslår pligt for post- og telegrafvæsenet og telefonselskaber m.v. til at medvirke ved gennemførelsen af en bestemmelse om postspærring.

Den foreslåede regel svarer til bestemmelserne i retsplejelovens § 786, stk. 1 og 3, om indgreb indenfor strafferetsplejen. Telefonselskaberne er alene nævnt af hensyn til spørgsmålet om udlevering til midlertidig bestyrer eller kurator af meddelelser, der befinder sig i telebox.

Til § 2

Bestemmelsen indeholder ikrafttrædelsesreglen. Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 1991.

Til § 3

Bestemmelsen angiver lovens territoriale udstrækning.

Bilag

Den 30. november 1989

Udtalelse afgivet af Justitsministeriets udvalg om forskellige konkursspørgsmål vedrørende spørgsmålet om indførelse af udtrykkelige regler i konkursloven om omadressering af post til skyldnere, hvis bo er under konkursbehandling**1. Indledning.**

Efter konkurslovens § 29 mister en person, hvis bo tages under konkursbehandling, ved afsigelsen af konkursdekretet retten til at overdrage eller opgive sine ejendele, modtage betaling og andre ydelser, modtage opsigelser og reklamationer og lignende erklæringer, stifte forpligtelser eller på anden måde råde over sin formue med virkning for boet, og efter § 109, stk. 1, tager skifteretten straks (efter at konkursdekretet er afsagt) skyldnerens forretningsbøger og -papirer i sin varetægt og foretager de fornødne skridt til værn mod uberettigede dispositioner over boets ejendom.

Som led i skyldnerens urådighed og skifterettens overtagelse af boet træffer skifteretten sædvanligvis bestemmelse om, at skyldnerens post omadresseres til midlertidig bestyrer/kurator. En sådan bestemmelse har kun selvstændig betydning i de tilfælde, hvor skyldneren er en fysisk person, idet de styrende organer i et selskab m.v. – bestyrelse og direktion – jo mister enhver kompetence (senest) ved dekretets afsigelse, og post til selskabet m.v. derfor naturligt tilgår midlertidig bestyrer/kurator som selskabets kompetente ledelse.

2. Gældende ret.

Postlovens § 24 har følgende ordlyd:

»§ 24. Poststyrelsen kan fastsætte regler for forsændelsers udlevering ved nedlægning i brevkasse og for udlevering til andre end adressaten eller hans befuldmægtigede, f.eks. til et voksent medlem af adressatens familie eller forretningspersonale. Endvidere kan poststyrelsen fastsætte regler for udlevering af forsændelser til personer, hvis bo er under skiftebe-

handling, forsændelser til umyndige personer og forsændelser til personer, der udfører militærtjeneste.

Stk. 2. Poststyrelsen fastsætter de nærmere regler for udlevering af forsændelser til firmaer, aktieselskaber, stiftelser m.v. og for forsændelser adresseret poste restante.«

Med hjemmel i disse bestemmelser i postloven har Ministeriet for Offentlige Arbejder udstedt bekendtgørelse nr. 657 af 17. december 1984, og på grundlag af denne bekendtgørelses § 36, stk. 4, er der udstedt reglement nr. II om indenrigske postforsændelser. Dette reglements § 37, stk. 5, b) har med virkning fra 1. januar 1989 følgende indhold:

»b. Konkurslovens § 29 har følgende ordlyd:

»Ved afsigelse af konkursdekretet mister skyldneren retten til at overdrage eller opgive sine ejendele, modtage betaling og andre ydelser, modtage opsigelser, reklamationer og lignende erklæringer, stifte forpligtelser eller på anden måde råde over sin formue med virkning for boet.«

Skifteretten tager stilling til udlevering af den adresserede post i forbindelse med konkursdekretets afsigelse. Dette gælder både for postafsændelser og pengesændelser. Skifteretten underretter adresseposthuset om afgørelsen ved frensendelse af en blanket herom.

Forsændelser, der ved påtegningen »personlig« eller på anden måde fremtræder som personlig korrespondance, skal dog altid udleveres til skifteretten, der tager stilling til, om forsændelsen (post eller penge) skal indgå i konkursboet, eller om den kan udleveres til den konkursramte.

Blade og adresseløse forsendelser udleveres til den konkursramte, medmindre skifteretten undtagelsesvis har bestemt andet.

Bostyret vil normalt være en advokat, der er beskikket som kurator af skifteretten.

Ved betalingsstandsning bevarer den, der er under betalingsstandsning (skyldneren), retten til at råde over sin formue i betalingsstandsningsperioden.

I forbindelse med betalingsstandsning beskikker skifteretten dog et tilsyn (normalt en advokat) for skyldneren.

Ved betalingsstandsning udleveres forsendelser efter de almindelige udleveringsregler, medmindre skyldneren og tilsynet i forening meddeler postkontoret andet.«

Konkurslovens § 109, stk. 1, har følgende ordlyd:

»§ 109. Skifteretten tager straks skyldnerens forretningsbøger og -papirer i sin varetægt og foretager de fornødne skridt til værn mod uberettigede dispositioner over boets ejendom.«

De nævnte regler administreres i skifterettens praksis således, at skifteretten samtidig med afsigelsen af konkursdekretet tager stilling til, hvorledes der skal forholdes med post, adresseret til skyldneren. Hvis skyldneren er en erhvervsvirksomhed med en velordnet postmodtagelse, der på betryggende vis kan fortsættes efter konkursen, vil postspærring og omadressering af posten ikke finde sted. Det vil for afgørelsen i det hele være afgørende, hvorledes der mest hensigtsmæssigt kan etableres en sikker ordning, således at de i konkurslovens § 29 og § 109 angivne papirer, som kommer med posten, vil komme i kurators besiddelse.

Adskillelsen af post, som har betydning for konkursbehandlingen, fra skyldnerens private post foregår i praksis hos kurator. Privat post afleveres, så vidt muligt uåbnet, til skyldneren. Kun i tvivlstilfælde vil kurator åbne post, der kan være privat, for at konstatere, om indholdet er forretningsmæssigt eller privat. Kurator vil herved være forpligtet til at undlade at læse breve af privat indhold, og skulle kurator komme til kendskab om oplysninger af privat art, vil kurator være underkastet tavshedspligt.

I overensstemmelse med almindelige principper for udøvelse af tvangsindgreb vil kurator være forpligtet til at søge ulemperne ved den etablerede postspærring og omadressering af skyldnerens post begrænset mest muligt, hvad angår såvel forsinkelsen af den enkelte forsendelse, som kan videregives til skyldneren, som udstrækningen af indgrebet i det hele.

Det er sædvanligt, at en postspærring ophæves, når der er gået en vis længere tid, uden at der er tilgået kurator yderligere informationer af betydning for bobehandlingen. I de tilfælde, hvor skyldneren antages at samarbejde loyalt med kurator, vil det ofte blive aftalt, at postspærringen ophæves på et tidligere tidspunkt, men det vil her være afgørende, at registreringsfunktioner, bogholderi m.v., aflæggelse af regnskaber, selvangivelse etc., fremtræder betryggende.

Skifterettens afgørelse om postspærring og omadressering træffes sædvanligvis ved beslutning, jf. konkurslovens § 247. Skyldneren kan enten straks eller senere gøre indsigelse imod postspærringen, og en eventuel indsigelse vil kunne medføre, at spørgsmålet procederes i skifteretten, hvorefter skifteretten må træffe afgørelse ved kendelse.

Skifterettens afgørelse vil uanset formen kunne indbringes for landsretten ved kære, jf. konkurslovens § 251.

Østre Landsret har ved en den 4. august 1989 afsagt dom fastslået, at den hidtidige praksis har fornøden hjemmel i lovgivningen.

3. Fremmed ret.

3.1. Norge.

Den norske konkurslov indeholder i § 104 bestemmelser om bostyrets adgang til at standse og åbne post, adresseret til skyldneren. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

»§ 104. Postsendinger m.v. til skyldneren.

Bostyren har rett til å kreve utlevert brev og andre postsendinger og telegrammer adressert til skyldneren. Bostyreren kan åpne alle sendinger som ikke åpenbart er boet uvedkommende. Skyldneren skal ha anledning til å være til stede ved åpningen.«

Boets ret til at få udleveret post, adresseret til skyldneren, gælder enhver forsendelse, uanset

om den er sket til forretnings- eller privatadressen og uanset, om den er mærket »privat« eller lignende.

Retten gælder i princippet under hele konkursbehandlingen, men det er i motiverne forudsat, at den etablerede udleveringsordning skal ophøre, når behovet ikke længere er til stede.

Efter lovens § 108, stk. 1, 1. pkt., gælder, at udleveringsretten, hvor skyldneren er en sammenslutning eller en stiftelse, omfatter al post til en, som er eller har været personligt ansvarlig deltager i, forretningsfører for eller bestyrelsesmedlem i sammenslutningen.

Det fremgår af motiverne, at der i tilfælde, hvor skyldneren er et selskab med begrænset ansvar, kun undtagelsesvis vil være behov for en sådan udlevering, og at bestemmelsen i øvrigt forudsættes anvendt med skønsomhed.

Beslutningen om udlevering af post træffes formløst. Beslutningen kan kæres.

Udlevering af posten til kurator indebærer, at kurator skal sortere posten. Den post, der åbenbart er boet uvedkommende, skal straks udleveres til skyldneren.

Anden post kan åbnes, men fremgår det efter åbningen, at forsendelsen er boet uvedkommende, skal denne udleveres til skyldneren.

Skyldneren skal efter § 104, 3. pkt., have anledning til at være til stede ved kurators åbning af post. Dette indebærer, at skyldneren skal have underretning om tid og sted for poståbning, men det er uden betydning for adgangen til at åbne, om skyldneren giver møde.

3.2. England.

Den engelske Insolvency Act indeholder i sec. 371, Re-direction of bankrupt's letters, etc., en bestemmelse med følgende ordlyd:

»371(1) (Power of court) Where a bankruptcy order has been made, the court may from time to time, on the application of the official receiver or the trustee of the bankrupt's estate, order the Post Office to re-direct and send or deliver to the official receiver or trustee or otherwise any postal packet (within the meaning of the Post Office Act 1953) which would otherwise be sent or delivered by them to the

bankrupt at such place or places as may be specified in the order.

371(2) (Duration of court order) An order under this section has effect for such period, not exceeding 3 months, as may be specified in the order.«

3.3. Forbundsrepublikken Tyskland.

Den vesttyske konkurslov indeholder i § 121 følgende regel vedrørende postspærring:

»§ 121. (Postspærre). Die Post- und Telegraphenanstalten sind verpflichtet, auf Anordnung des Konkursgerichts alle für den Gemeinschuldner eingehenden Sendungen, Briefe und Depeschen dem Verwalter auszuhändigen. Dieser ist zur Eröffnung derselben berechtigt. Der Gemeinschuldner kann die Einsicht und, wenn ihr Inhalt die Masse nicht betrifft, die Herausgabe derselben verlangen.

Das Gericht kann die Anordnung auf Antrag des Gemeinschuldners nach Anhörung des Verwalters aufheben oder beschränken.«

Retten træffer ved beslutning afgørelse om postspærring. Beslutningen, der ikke skal begrundes, kan træffes, uden at skyldneren er blevet hørt.

Efter rettens beslutning skal post- og telegrafmyndighederne udlevere alle forsendelser m.v., der er stilet til skyldneren, til bobestyren.

Skyldneren kan forlange indsigt i det fremsendte, der – såfremt det ikke angår konkursboet – kan forlanges udleveret.

Skyldneren kan over for retten begære postspærringen ophævet eller begrænset. Retten træffer afgørelse efter at have hørt bobestyren.

3.4. Sverige.

Der findes ikke regler vedrørende postspærring i den svenske konkurslovgivning.

Det er over for udvalget oplyst, at der i Sverige ofte indgås aftale mellem skyldneren (den fysiske) og bobestyren om omadressering af skyldnerens post.

Såfremt skyldneren er en juridisk person, vil posten tilgå bobestyren i lighed med de danske regler.

3.5. Finland.

Der findes ikke særlige regler om postspærring i den finske konkurslovgivning.

Det er over for udvalget oplyst, at bobestyren i praksis giver meddelelse til skyldnerens pengeinstitut. Boforvalteren kan således spærre skyldnerens konto (konti) og vil modtage den post, der vedrører denne (disse).

4. Debat og kritik.

Den 4. april 1989 blev der af 6 medlemmer af Socialistisk Folkepartis folketingsgruppe fremsat »Forslag til folketingsbeslutning om ændring af reglerne vedrørende postspærring i forbindelse med konkurs og betalingsstandsning« (beslutningsforslag nr. B 74).

Forslaget har følgende ordlyd:

»Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag om ændring af konkurs- og postlovgivningen efter følgende retningslinier:

1. Postspærring foretages med adressatens samtykke ved en tilførsel herom til skifterettens protokol. Meddelelse tilstilles postvæsenet efterfølgende.

2. Såfremt adressaten ikke samtykker, træffer retten afgørelse, jf. retsplejelovens kapitel 71.

3. Bortset fra forsendelser, der på grund af deres værdi skal indgå i boet, kan tilbageholdelse af breve, postkort, pakker og adresseløse forsendelser kun ske i indtil 48 timer.«

Forslaget var ledsaget af følgende bemærkninger:

»Når en person er gået konkurs, mister han ifølge konkurslovens § 29 retten til at overdrage eller opgive sine ejendele, modtage betaling og andre ydelser, modtage opsigelser, reklamationer og lignende erklæringer, stifte forpligtelser eller på anden måde råde over sin formue med virkning for boet.

Meningen med denne bestemmelse er klar nok. Det ville være uheldigt, om den konkursramte ved dispositioner over sine værdier kunne modvirke hensigten med konkursen. Bestemmelsen er imidlertid forstået således, at al post til den konkursramte skal passere skifte-

retten, der så tager stilling til, i hvilket omfang denne kan videresendes til rette adressat.

Postvæsenet har opfattet reglerne således, at den blotte meddelelse i Statstidende om konkursdekretets afsigelse er tilstrækkelig til, at den konkursramtes post omadresseres til skifteretten. Så vidt det er oplyst, træffer skifteretten ikke særskilt afgørelse om postspærring, men dette kan finde sted blot ved, at skifedommeren bemyndiger en medarbejder til at foretage postspærringen uden afholdelse af retsmøder, afgivelse af forklaringer fra den konkursramte etc.

Forslagsstillerne finder dette betænkeligt ud fra almindelige retssikkerhedsbetragtninger. Under efterforskning i straffesager forekommer der naturligvis ofte et ønske om at foretage et brud på meddelelshemmeligheden ud fra den betragtning, at den mistænkte ved samtaler eller brevveksling vil være i stand til at levere politiet bevismateriale og være tilskyndet til at modarbejde sagens opklaring. I disse situationer er der fastlagt meget klare betingelser i retsplejeloven for indgrebenes foretagelse. Indgreb i meddelelshemmeligheden i straffeprocessuelt øjemed har stedse – og med rette – haft Folketingets bevågenhed. Derimod synes det ikke, som om postspærring i forbindelse med konkurs har været gjort til genstand for nøjere overvejelser ud fra retssikkerhedsbetragtninger, uagtet indgrebet over for de personer, der er erklæret konkurs, må forekomme nøjagtig lige så byrdefuldt som beslutninger herom i forbindelse med en straffesagsbehandling.

Problemet har været rejst dels af Landsforeningen til Fremme af Retssikkerheden og dels senest i august 1988 over for Folketingets Retsudvalg ved en henvendelse fra en person i Ebeltoft, der i maj 1988 blev erklæret konkurs.

På denne baggrund har forslagsstillerne fundet anledning til at udarbejde dette beslutningsforslag om ændring af konkursloven og postloven, således at der opstilles visse retsgarantier for vedtagelse af postspærring i konkurs og betalingsstandsning, hvor tilsvarende problemer, om end i mindre grad, gør sig gældende.

Tankegangen bag forslaget er, at skifteretten samtidig med afsigelse af konkursdekret skal

tage stilling til postspærring. Det er for forslagsstillerne utvivlsomt, at den konkursramte i langt de fleste tilfælde kan indse det nødvendige i en postspærring og samtykker heri. Det vil således ikke kræve yderligere ressourcer eller nærmere stillingtagen, og forslagsstillerne har derfor anset det for tilstrækkeligt, at postspærring etableres ved en protokoltilførsel med efterfølgende meddelelse til postvæsenet, der således ikke af egen drift skal have mulighed for at foretage omadressering af posten.

I de formentlig forholdsvis få situationer, hvor den konkursramtes samtykke ikke foreligger, fordi det ikke kan indhentes eller kun indhentes med risiko for tab for boet, eller fordi den konkursramte nægter at give samtykke, behandles spørgsmålet om postspærring på samme måde som indgreb i posthæmmeligheden i øvrigt, jf. retsplejelovens kapitel 71. Nægtelse af samtykke til postspærring kan naturligvis tænkes af mange grunde, herunder også det ubehag, der altid vil være knyttet til, at andre får adgang til at stifte bekendtskab med indholdet af personlige meddelelser. Uanset dette opstår der imidlertid risiko for, at undladelse af postspærring i disse situationer vil åbne for uberettigede dispositioner over boets ejendom til skade for kreditorerne. En sådan unddragelse vil efter omstændighederne være strafbar. En forhindring af sådanne risici bør derfor behandles i strafferetsplejens former.

Endelig har forslagsstillerne fundet, at der bør indsættes en tidsmæssig begrænsning, således at forsendelser, der ikke har nogen interesse for boet, videresendes til adressaten så hurtigt som muligt og senest 48 timer efter modtagelsen. Modtageren kan med en sådan regel på forhånd regne med, at forsendelser uden forbindelse med bobehandlingen når frem til ham i rimelig tid. Dette kan f.eks. være vigtigt i forbindelse med svar på stillingsansøgninger og skriftlige meddelelser fra familie og omgangskreds.«

Forslaget blev undergivet førstebehandling i Folketinget den 11. april 1989 og derefter henvist til Retsudvalget. Til brug for Retsudvalget gav justitsministeren en redegørelse for gældende praksis. Justitsministeren oplyste endvidere under Folketingets behandling af beslut-

ningsforslaget, at han havde aftalt med konkursudvalget, at dette ville afgive en forlods udtalelse om det rejste spørgsmål.

5. Udvalgets overvejelser og forslag.

Efter bestemmelserne i konkurslovens kapitel 2 om *betalingsstandsning* bevarer den, der har anmeldt betalingsstandsning, retten til på egen hånd at råde over sine aktiver. Efter bestemmelsen i § 15, stk. 1, må skyldneren ganske vist »ikke foretage dispositioner af væsentlig betydning uden tilsynets samtykke«, men skyldnerens dispositioner i strid hermed er hverken civilretligt ugyldige eller strafbare. Virkningen er alene, at dispositioner efter omstændighederne vil kunne omstødes efter konkurslovens § 72, stk. 1 eller 2, ligesom der vil kunne være anledning for tilsynet til at give skifteretten underretning med mulig bestemmelse om ophør af betalingsstandsningen til følge, jf. § 16 d, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 2.

Der er således i de gældende regler ikke hjemmel til at træffe bestemmelse om udlevering af post og andre forsendelser til en person, der har anmeldt betalingsstandsning, til en anden end adressaten, og det kan efter udvalgets opfattelse ikke komme på tale at søge en sådan hjemmel tilvejebragt.

Med hensyn til skyldnere, hvis bo tages under *konkursbehandling*, gælder, at de styrende organer i et selskab med begrænset ansvar mister deres kompetence ved konkursens indtræden, og at deres hidtidige funktioner under konkursen varetages af bostyret. Selskabet som sådant vedbliver at bestå, indtil det ved bobehandlingens slutning slettes af vedkommende register.

Der opstår derfor for disse skyldnere ikke hjemmelsmæssige eller andre spørgsmål i forbindelse med omadressering og åbning af post og andre forsendelser til selskabet. Derimod vil omadressering af post og andre forsendelser til medlemmer af selskabets styrende organer – direktion, bestyrelse eller lignende – i lighed med den i Norge etablerede mulighed, naturligvis forudsætte særskilt hjemmel.

Ved overvejelserne om adgangen til omadressering af post og andre forsendelser til andre skyldnere – fysiske personer (og interes-

sentskaber) – må der tages udgangspunkt i de formål, omadresseringen tjener.

Et betydningsfuldt hensyn båg ønsket om og behovet for postspærring har været at sikre, at alle aktiver, som er omfattet af konkursen, jf. konkurslovens §§ 32–37, bliver inddraget under bobehandlingen. Ganske vist har skyldneren i forbindelse med med registreringsforretningen en oplysningspligt på tro og love, jf. konkurslovens j§ 110, stk. 3, som er strafsanktioneret, jf. straffelovens § 161, ligesom også skyldnerens efterfølgende udeholdelse af aktiver, der er omfattet af konkursen, vil være strafbar, jf. f.eks. straffelovens § 283, stk. 1, nr. 2, og § 292, men det er skifteretternes erfaring, at der rent faktisk i kraft af postspærringen tilgår kurator værdiforsendelser som f.eks. checks og oplysning om undertiden ikke uvæsentlige aktiver, hvorom han ikke på anden måde er blevet underrettet.

Fra parksis kan der som eksempler på virkningen af en postspærring nævnes følgende:

- En skyldner havde afgivet oplysninger til brug for udarbejdelsen af opgørelse efter konkurslovens § 111. Gennem postspærringen blev bostyret bekendt med et kontoudtog fra et udenlandsk vekselererfirma, herunder et kontonummer til en udenlandsk konto. Kontoen indeholdt ca. 80.000 danske kr., der tilgik boet.
- En skyldner havde under strafansvar forklaret, at han ikke ejede aktiver. Som følge af postspærringen blev bostyret bekendt med, at skyldneren havde et tæppe, vurderet til 7–10.000 kr., til salg på auktion.
- En skyldner havde over for skifteretten afgivet forklaring vedrørende boets aktiver. Gennem den foranstaltede postspærring modtog bostyret en lang række opkrævninger og henvendelser vedrørende faste ejendomme og anpartsselskaber, der ikke var blevet oplyst over for skifteretten. Flere ejendomme og selskaber blev herefter omfattet af konkursmassen. Bostyret modtog endvidere nogle kontante beløb, der blev opfanget gennem postspærringen.
- En skyldner havde afgivet forklaring vedrørende aktiver og passiver over for skifteretten. Efterfølgende modtog bostyret gennem den foranstaltede postspærring en opkræv-

niong vedrørende reparation af en campingvogn og en opkrævning for vægtafgift vedrørende en personvogn. Såvel campingvognen som personvognen var omfattet af konkursmassen.

- I forbindelse med afsigelse af konkursdekret over et selskab blev det oplyst, at selskabet ikke ejede aktiver. Gennem den foranstaltede postspærring blev bostyret bekendt med et boet tilhørende pantebrev, stort 60.000 kr., der blev inddraget under konkursmassen.
- Efter at en skyldner var blevet erklæret konkurs, fik bostyret gennem den foranstaltede postspærring en afregning på renter vedrørende obligationer fra en udenlandsk bank. Skyldneren havde over for skifteretten forklaret, at han ikke ejede aktiver. Bostyret fik herefter opsporet, at skyldneren ejede obligationer og en del af et selskab. Bomassen blev som følge heraf forøget med ca. 280.000 kr.

Ved postspærringen bliver kurator endvidere hyppigt sat i besiddelse af væsentlige oplysninger om skyldnerens passiver, hvilket betyder, at kurator kan sende meddelelser om konkursen til de kreditorer, der skriver til skyldneren, jf. konkurslovens § 108, stk. 2, og som han ikke på anden måde har fået kendskab til.

Endelig vil der ofte i kraft af postspærringer tilflyde kurator oplysning om muligt omstødelige dispositioner, f.eks. ved modtagelse af kreditnotaer eller kontoudtog fra skyldnerens leverandører. Disse for bobehandlingen særdeles betydningsfulde oplysninger ville ofte ikke kunne blive meddelt på anden måde, allerede fordi deres betydning ikke erkendes af den, som ikke har den fornødne konkursretlige indsigt.

Det anførte taler efter udvalgets opfattelse med afgørende vægt for at bevare adgangen til postspærring i forbindelse med konkurs.

Udvalget finder på den anden side, at det, navnlig i betragtning af, at en sådan omadressering af skyldnerens post, som postspærring indebærer, nødvendigvis må omfatte al post, såvel forretningsmæssig (konkursboet vedkommende) som privat (konkursboet uvedkommende), må anses for hensigtsmæssigt, at der foretages en regulering i konkursloven af betin-

gelse for administrationen af postspærring. Dette indebærer en drøftelse af følgende spørgsmål:

1. Betingelserne for iværksættelse af postspærring.
2. Virkningerne af bestemmelse om postspærring.
3. Indgrebets varighed.

Uanset at det som anført følger af selskabsretlige regler, at forsendelser til selskaber m.v. efter konkursen skal udleveres til midlertidig bestyrer/kurator, finder udvalget det hensigtsmæssigt at optage en udtrykkelig bestemmelse herom i konkursloven.

Det har hidtil ikke været praksis, at der i forbindelse med omadressering af post for selskaber m.v. er truffet bestemmelse om omadressering af forsendelser til medlemmer af direktion eller bestyrelse, og der kan på baggrund af de hidtidige erfaringer ikke konstateres noget behov for at indføje en bestemmelse herom.

1. Betingelserne for iværksættelse af postspærring.

Udvalget har overvejet, om reglerne i retsplejelovens kapitel 71 om indgreb i meddelelsehemmeligheden inden for strafferetsplejen kunne overføres til konkurs.

Postspærring anordnes imidlertid ikke på grundlag af mistanke om strafbart forhold fra skyldnerens side, men må som ovenfor omtalt ses som et naturligt led i at sikre, at bobehandlingen afvikles på en for de implicerede hensigtsmæssig måde ved ud over at øge sandsynligheden for, at alle aktiver inddrages under boet, at bidrage til, at bostyret bliver bekendt med samtlige fordringshavere, og at øge muligheden for, at muligt omstødelige dispositioner afdækkes. Postspærring kan således ikke sidestilles med de straffeprocessuelle indgreb, som reguleres i retsplejelovens kapitel 71.

Det er endvidere karakteristisk, at der ikke på tidspunktet for iværksættelsen af postspærring kan siges noget om, hvilke oplysninger spærringen vil tilføre bostyret.

Der bør på denne baggrund ikke opstilles snævre materielle betingelser for iværksættelsen, men udvalget finder, at de nødvendige og for skyldneren afgørende retssikkerhedsgaran-

tier bør etableres ved regler om virkningen af postspærring og ved processuelle bestemmelser om iværksættelsen og den tidsmæssige udstrækning af indgrebet.

Bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 71 vil i denne forbindelse kunne være vejledende. Postspærring bør derfor kunne bestemmes, hvor det »anses for at være af betydning for boets behandling«.

Det afgørende vil herefter være, hvorledes der mest hensigtsmæssigt etableres en sikker ordning, således at posten kommer i kurators besiddelse. Der kan i denne forbindelse lægges vægt på, om skyldnerens virksomhed er i drift, eller om den har været lukket i et måske længere tidsrum, om skyldnerens forretningsforbindelse og bogføring m.v. i den senere tid har været præget af mangel på styring, om der er oplysninger om, hvorvidt skyldneren har udestående fordringer, om der er mistanke om omstødelige dispositioner. I tilfælde, hvor der umiddelbart inden konkursen er sket overdragelse af skyldnerens virksomhed, vil postspærring på virksomhedens adresse dog kunne bevirke betydelige praktiske problemer for virksomheden.

Afgørelse om postspærring bør alene kunne træffes i et retsmøde, hvortil skyldneren har været tilsagt, og efter at han har haft lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet. Dette krav er uden videre opfyldt i det altovervejende flertal af tilfælde, hvor afgørelsen træffes i det retsmøde, hvori konkursdekretet afsiges. Det er uden betydning, om skyldneren faktisk er til stede, når afgørelsen træffes, se dog udkastets § 104 a, stk. 2, sidste pkt., om formen for afgørelsen.

I de – som det efter de hidtidige erfaringer må forventes – langt overvejende tilfælde, hvor skyldneren samtykker i postspærring, tilføres skifterettens beslutning herom retsbogen. Hvis skyldneren protesterer eller undtagelsesvis ikke er til stede ved afsigelsen af dekretet, træffes afgørelsen ved kendelse.

Afgørelsen kan enten straks eller senere kæres til vedkommende landsret. Kære har ikke opsættende virkning, medmindre dette besluttes af skifte- eller landsretten, jf. konkurslovens § 255 sammenholdt med retsplejelovens § 395.

I de sædvanligt benyttede tilsigelsespåtegninger er det angivet, at virkningen af, at skyldneren udebliver på trods af lovlig tilsigelse, kan være, at der afsiges konkursdekret, eller at der træffes bestemmelse om, at skyldneren skal fremstilles ved politiets foranstaltning.

Der gives derimod ikke udtrykkelig oplysning om de foranstaltninger, der vil blive iværksat i forbindelse med, at der eventuelt afsiges konkursdekret. På tilsvarende måde må det anses for ufornødent i tilsigelsen at nævne muligheden af, at der vil kunne træffes bestemmelse om postspærring.

2. Virkningerne af en bestemmelse om postspærring.

En bestemmelse om postspærring har uden videre virkning for breve, pakker, telegrammer og andre forsendelser, som befordres af postvæsenet eller andre.

Med hensyn til telefax gælder, at midlertidig bestyrer/kurator har adgang til at frakoble skyldnerens telefaxapparat, hvorefter meddelelser ikke kan befordres ad denne vej. Meddelelser, som allerede er fremkommet via telefax, vil midlertidig bestyrer/kurator uden videre kunne sætte sig i besiddelse af, og midlertidig bestyrer/kurator vil i kraft af bestemmelsen om postspærring ligeledes have adgang til forsendelser/meddelelser til skyldneren, som befinder sig i telebox eller lignende.

Den foreslåede bestemmelse i § 104 d svarer til bestemmelserne i retsplejelovens § 786, stk. 1 og 3. Henvisningen til telefonselskaberne er alene medtaget af hensyn til spørgsmålet om udlevering til midlertidig bestyrer/kurator af meddelelser, der befinder sig i telebox.

En bestemmelse om postspærring giver ikke i sig selv kurator adgang til at åbne en forsendelse eller gøre sig bekendt med dens indhold. Det foreslås derfor, at der tilvejebringes udtrykkelig hjemmel til, at post, som ikke åbenbart er boet uvedkommende, kan åbnes. Post og andre forsendelser, som åbenbart er boet uvedkommende, skal således uåbnet afleveres til skyldneren. Såfremt kurator beslutter at åbne post, der kan være privat, vil han være forpligtet til at undlade at læse breve af privat indhold og vil være underkastet tavshedspligt i det

omfang, han får kendskab til oplysninger af privat art.

Forsendelser, som efter standsning og eventuel (delvis) gennemlæsning findes at kunne udleveres til skyldneren, skal udleveres snarest muligt, således at den ved postspærringen forvoldte ulempe for skyldneren begrænses mest muligt. Udvalget finder det uhensigtsmæssigt at fastsætte en bestemt længstetid for forsinkelsen, men det må understreges, at enhver forsinkelse, der ikke er nødvendiggjort af en også under hensyn til skyldneren hensigtsmæssig åbningsprocedure, må betragtes som ugrundet.

Udvalget foreslår, at den beskrevne retstilstand, der i det væsentlige svarer til den gældende praksis, lovfæstes.

Udvalgets flertal (samtlige medlemmer med undtagelse af B. Gomard) foreslår endvidere indført en ny bestemmelse, hvorefter skyldneren skal have lejlighed til at overvære poståbningen.

Bestemmelsen indebærer, at skyldneren skal have underretning om tid og sted for poståbningen. Underretningen kan være generel. Skyldneren skal praktisk have mulighed for at være til stede, men det er uden betydning for adgangen til at åbne posten, om han faktisk giver møde. Giver skyldneren møde og protester imod åbningen af (dele af) posten, må kurator vurdere indsigelserne og træffe afgørelse. Kurators åbning af posten mod skyldnerens protest vil kunne indbringes for skifteretten, men vil ikke have opsættende virkning, medmindre kurator bestemmer dette (ved at undlade at gennemføre åbningen).

Et medlem af udvalget (B. Gomard) finder, at en sådan regel vil være vanskelig at arbejde med i praksis, og foreslår i stedet, at det pålægges kurator at tilsende skyldneren en fortegnelse over modtaget og åbnet post.

3. Indgrebets varighed.

Det er i overensstemmelse med almindelige principper for tvangsindgreb, at kurator er forpligtet til at bringe en postspærring til ophør, når betingelserne for indgrebets iværksættelse ikke længere er til stede, dvs. når opretholdelsen ikke længere kan anses for at være af betydning for boets behandling.

For at understrege betydningen heraf foreslås kurators pligt til løbende at overveje, om betingelserne for postspærringen er opfyldt, lovfæstet.

Det må i denne forbindelse bemærkes, at det er en almindelig erfaring, at de indberetninger og oversigter m.v., som udfærdiges af bl.a. offentlige myndigheder og pengeinstitutter i forbindelse med årsskiftet, jævnligt er af betydning for boet, hvorfor det hyppigt vil være indiceret at udstrække en postspærring til efter det første årsskifte. Der henvises i øvrigt til det ovenfor anførte om den hidtidige praksis med hensyn til ophævelse af postspærring.

Udvalget har overvejet, om der burde fastsættes en bestemt længste tid for postspærringen med mulighed for forlængelse på kurators

anmodning, men finder dels, at den foreslåede bestemmelse, der som anført stemmer med almindelige principper for tvangsindgreb, er bedst egnet til at sikre en individuel bedømmelse af postspærringens udstrækning og dels, at en bestemmelse om skønsmæssig adgang til forlængelse af postspærring kunne befrygtes kun at yde en rent formel sikkerhed, idet skifteretten i tiden efter kuratorvalget ikke har den indsigt i boets forhold, som måtte kræves for at kunne udøve et sådant skøn på betryggende måde. Hertil kommer, at den ved indgrebets iværksættelse fastsatte frist som følge af det anførte om fremsendelse af indberetninger m.v. til og fra bl.a. offentlige myndigheder nødvendigvis måtte udstrække sig til efter det første årsskifte.

Udkast til bestemmelser vedrørende postspærring

§ 104 a. Skifteretten kan, når det anses for at være af betydning for boets behandling, bestemme, at breve og andre forsendelser til skyldneren skal udleveres til midlertidig bestyrer eller kurator (postspærring). Breve og andre forsendelser til en juridisk person, hvis bo er under konkursbehandling, skal altid udleveres til midlertidig bestyrer eller kurator.

Stk. 2. Bestemmelse om postspærring træffes i et retsmøde. Skyldneren skal tilsiges til retsmødet og have lejlighed til at udtale sig i dette. Afgørelsen træffes ved kendelse, hvis skyldneren anmoder herom, eller hvis skyldneren ikke er til stede i retsmødet.

§ 104 b. Er der truffet bestemmelse om postspærring, kan midlertidig bestyrer eller kurator gøre sig bekendt med indholdet af forsendelser, som ikke åbenbart er boet uvedkommende.

Stk. 2. Skyldneren skal have underretning om tid og sted for brevåbning og skal have adgang til at overvære åbningen.

Stk. 3. Forsendelser, som ikke skal indgå i boet, udleveres eller sendes til skyldneren snarest muligt.

§ 104 c. Bestemmelse om postspærring skal ophæves, når betingelserne for dens iværksættelse ikke længere er til stede.

Stk. 2. Skyldneren kan når som helst indbringe spørgsmålet om ophævelse af en bestemmelse om postspærring for skifteretten. Skifterettens afgørelse træffes ved kendelse.

§ 104 d. Det påhviler post- og telegrafvæsenet, telefonselskaberne og andre tilsvarende offentlige og private virksomheder at medvirke ved gennemførelsen af en bestemmelse om postspærring ved at tilbageholde og udlevere forsendelser m.v.

Stk. 2. Bestemmelsen i retsplejelovens § 178 finder tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at medvirke som nævnt i stk. 1.